

БЪЛГАРСКИ

2011 05

Випуск 2011. Последните от една близо вековна традиция
• Безброй бели лястовички • Европейска музикална пролет
в Дунакеси • „Зорница“ в Двореца на изкуствата • Портрети:
Юдит и Атила • До Чикаго и... напред!

Вестник на
българите в Унгария

A magyarországi
bolgárok kétnyelvű
havi lapja
www.bolgarok.hu

ВЕСТНИКЪТ НА БЪЛГАРИТЕ В УНГАРИЯ

Випуск 2011

Последните от една близо вековна традиция

Последният випуск на Българо-унгарското училище „Христо Ботев“ бе изпратен на 29 април. На тържеството фойето на училището бе препълнено от близки на абитуриентите и бивши възпитаници на училището. Сред радостта на изпращането се промъкна не само мъката от раздялата, а и горчилката, че след повече от 90 години затваря врати едно от най-старите български училища зад граница.

Последните випускници Адам Ковач, Андреа Лъоринц, Евелин Гар-

ди, Илдико Мацко, Силвия Петер, Никола Тодоров, Адриен Шанел, Антоанета Тонкова, Виктория Буда, Винсент Петров, Даниел Гуя, Дора Демчак, Фрида Тот се сбогуваха с училището и с учителите си.

С Катя Шебещен те изпяха химна на училището, написан от Христо Дамянов (музика) и Стоян Щилянков (текст). Той е публикуван в юбилейния вестник на училището по случай неговата 60 годишнина.

С надеждата един ден да стане отново нужен, сега го публикуваме тук:

Марш на българското училище „Христо Ботев“ в Будапеща

Българо, Родино мила!
Българо, край скъп, незабравим!
Далеч от нас ти имаш сила
да бъдем с теб, след тебе да вървим.

Припев:

Здравей, училище, здравей!
за нас България си ти
И твоето име ще живеи
в светлите ни бъднини.

и нашта Татковина мила,
Расте със всяка песен и урок.
далеч от тук тя има сила
Да влива в нас и вяра, и възторг.

Не чужд е този край унгарски,
във който ний се учим и творим.
Живеем с неговата ласка,
живеем в братски край любим.

Ballagás 2011

Egy közel százéves hagyomány vége

A Hriszto-Botev Bolgár-Magyar Általános Iskola és Gimnázium utolsó végzősei április 29-én ballagtak. Az ünnepségen az iskola előtere teljesen megtelt az érettségizők rokonaival és az iskola volt diákjaival. A ballagás örömébe nemcsak az elválás miatt érzett bánat vegyült, hanem a keserűség is, hogy több mint 90 év után az egyik legrégebben külföldön működő bolgár iskola bezárja a kapuit.

Az utolsó végzősök: Buda Viktória, Demcsák Dóra, Gárdi Evelin, Gulya Dániel, Kovács Ádám, Lőrincz Andrea, Maczkó Ildikó, Péter Szilvia, Petrov Vincent, Sanel Adrienn, Todorov

Nikola, Tonkova Antoaneta, Tóth Frida elbúcsúztak az iskolájuktól és a tanáraiktól.

Sebestyén Kátjával együtt elénekelték az iskola himnuszát, amelynek zenéjét Hriszto Damjanov szerelte, szövegét pedig Sztojan Stiljanov írta. A himnusz az iskola fennállásának 60. évfordulójára kiadott jubileumi évkönyvben jelent meg.

Безброй бели лястовички

Българската детска градина и проектът Коменски

През месец март екипът на българската детска градина добави още една работна среща в своята история, като участва в проект Коменски „Всички различни-всички равни-всички европейци“ /Comenius school partnership “All different-All equal-All European”/. Проектът е насочен към общите европейски проблеми като интеграцията на децата в предучилищна възраст. Партньорството се осъществява между педагози от България, Унгария, Румъния, Турция, Австрия, Полша, Латвия, Швеция. То има за цел да изгради европейски ценности в предучилищна възраст като толерантност и плурализъм, уважение към другите (най-вече към различните), оценяване на разнообразието, европейската идентичност и европейското гражданство. Основната идея „Всички различни-всички равни-всички европейци“ се превежда на понятен за децата език с метафори от приказката „Грозното патенце“ и е онагледена с театрални постановки

във всички страни-партньори. Понеделятната среща се състоя в Турция, Истанбул, през месец март, където се забеляза различният подход към темата, както и творческите решения при работа с децата. Домакините от Bayrampasa Tuna Anaokulu - Bayrampasa Tuna Pre-Primary School бяха подготвили програма с танцови изпълнения и песни. Атракцията на срещата обаче бяха облечените в различни дрехи деца, които имитираха характерните танци на държавите участнички в проекта /за

България танц с български народни носии – ръченица, а за Унгария – чардаш/. Българската градина в Будапеща също спечели симпатии, след като реши да провокира колегите като пусна след презентацията една българска песен /„Хубава си моя горо“/: - Ще ви провокирам. Ще пусна една българска песен, текстът на която ще разберат само българските партньори. Искам да се вслушате внимателно в песента и да се замислите за какво се пее! Не знаете нали? В подобна ситуация са и част

от децата в градината, които не разбират български. А как сте се почувствали вие ще споделите при следващата наша среща.

Нашата градина е идеалният пример за този проект, тъй като под нейната стряха има безброй бели лястовички, които са надежда за един по-добър живот. От нас зависи да я съхраним, за да поражда пориви за нещо красиво и възвишено.

Камелия Делионова

Sok fehér fecske

А болгар óvoda és a Comenius projekt

Március hónapban a bolgár óvoda óvónői ismét részt vettek egy újabb munkatalálkozón a „Mindenkinek különböző-mindenki egyenlő-mindenki európai” Comenius projekt keretében (Comenius school partnership “All different-All equal-All European”). A projekt olyan általános európai problémákkal foglalkozik, mint az óvodások integrációja. A partnerség bolgár, magyar, román, török, osztrák, lengyel, lett és svéd óvodapedagógusok között valósul meg. A célja, hogy olyan európai értékeket sajátíttasson el az óvodásokkal, mint a tolerancia és a pluralizmus, mások (különösen a különbözőek) tisztelése,

a sokszínűség befogadása, az európai identitás és az európai polgárság. A „Mindenkinek különböző-mindenki egyenlő-mindenki európai” alapeszmé a Rút kiskacsa c. mese segítségével kerül átültetésre a gyerekek nyelvére, és minden partnerországban színházi előadással kerül szemléltetésre. A legutóbbi találkozó a törökországi Isztambulban zajlott le, ahol mindenki megismerkedhetett azzal, hogy a többiek milyen módon dolgozzák fel a témát. A házigazdák a Bayrampasa Tuna Anaokulu - Bayrampasa Tuna Pre-Primary School-ból egy táncos-zenei műsort készítettek a gyerekekkel a találkozóra. A különböző képviselő-

tekbe öltözött gyerekek a projektben résztvevő országok táncait mutatták be (többek között bolgár racsenicát és magyar csárdást). A budapesti Bolgár Óvoda is elnyerte a többiek rokonszenvét, amikor a prezentációja után megkérte a kollégákat, hogy hallgassanak meg figyelmesen egy bolgár dalt, és próbálják megérteni, miről szól. Ezzel a Bolgár Óvoda óvónői azt próbálták bemutatni, milyen helyzetben vannak a mi óvodásaink, akiknek egy része ugyanígy nem érti a bolgár nyelvet.

A mi óvodánk ideális példa ehhez a projekthez, mivel rengeteg fehér fecske jár ide, akik egy jobb élet reménysugarai. csak tőlünk függ, hogy megóvjuk őket, hogy valami szép és magasztos születhessen.

Kameliya Delionova

„Зорница” в Двореца на изкуствата

Преди няколко години Издателство Хеликон постави начало на поредицата „Звучащ Хеликон”: към известни и неизвестни стихове компонираха музика изпълнители като Калака, Вилмош Грилус, Ан-

език български песни в превод на Ласло Наги, след което публиката чу същите песни в оригиналния им вид на български език, изпълнени от „Зорница”. Ефектът беше много голям, публиката с огромен

драш Ловаши, Марта Шебещен, Беа Пайа. С името на Ференц Шебьо и оркестъра му са свързани многобройни издания от поредицата, едно от които е плочата със стихове и преводи на Ласло Наги. Изданията на „Звучащ Хеликон” често се представят в Двореца на изкуствата. Тази година на 2 май в зала „Фестивал” на Двореца оркестърът на Шебьо проведе вечер на големия приятел на България, Ласло Наги. На сцената гости бяха Марта Шебещен и фолклорна група „Зорница”. Марта Шебещен изпя на унгарски

интерес изслуша изпълнението на българките и с бурни овации даде израз възхищението си. В края на концерта отново трябваше да изпее песните и тъй като ръкопляскаанията не стихаха и не можехме да си тръгнем от сцената, за довиждане изиграхме и една ръченица. Вярвам, че това беше една прекрасна проява и удоволствие, както за публиката, така и за нас, участниците. Благодарни сме на Шебьо и оркестъра му за тяхната покана! До нови срещи!

Лили Тавас

Европейска музикална пролет

В Дунакеси

Българското и немското самоуправление в Дунакеси организираха концерт под надслов „Европейска музикална пролет” на 2 май в Културния център „Атила Йожеф” в Дунакеси. Поводът бе 200-годишнината от рождението на Ференц Лист, Денят на Европа (9 май), както и унгарското председателство на Европа.

В първата част на програмата на сцената излязоха Детският хор на основно училище „Лайош Бардош” в Дунакеси, както и немския духов оркестър на Санкт Микаел Позаунен Хор.

Във втората част се представиха флейтистката Росица Бояджиева и тубиста Николай Темнисков от България. На 10 октомври 2008 г. за пръв път в българския музикален живот прозвучават едновременно флейта и туба. Оттогава са концертирали много пъти на фестивали в България и други страни, привличат вниманието на много композитори и ги вдъхновяват за написването на нови произведения, в които в пълна хармония звучат най-ниският и най-високият

A Zornica a MŰPÁ-ban

Néhány évvel ezelőtt a Helikon Hangzó Helikon címmel elindította új sorozatát: ismert és kevésbé ismert verseket énekeltek olyan együttesek és zenészek, mint a Kaláka, Gryllus Vilmos, Lovasi András, Sebestyén Márta, Palya Bea. A sorozat több kiadványát is Sebő Ferenc és zenekara neve fémjelzi, közülük az egyik a Nagy László verseit és műfordításait tartalmazó CD. A Hangzó Helikon kiadványait gyakran mutatják be a Művészetek Palotájában. Idén május 2-án a MŰPA Fesztivál termében a Sebő együttes Bulgária nagy barátjának, Nagy Lászlónak szentelt koncertet adott. A koncert vendégei

Sebestyén Márta és a Zornica együttes voltak.

Sebestyén Márta magyar nyelven énekelt bolgár népdalokat Nagy László fordításában, majd a közönség meghallgathatta ugyanezeket a dalokat eredeti nyelven a Zornica együttes előadásában. A siker hatalmas volt, az előadás végén újból kellett énekelnünk a dalokat, majd a szűnni nem akaró taps hatására még egy racsenicát is előadtunk. Ez az est egy csodálatos fellépés volt, és mind a közönség, mind a résztvevők számára hatalmas élmény. Hálásak vagyunk a meghívásért a Sebő együttesnek, köszönjük!

Tavasz Lili

Európai Zenei Tavasz Dunakeszin

A Dunakeszi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat és a Dunakeszi Német Kisebbségi Önkormányzat 2011. május 2-án, a Dunakeszi József Attila Művelődési Központban, „Európai Zenei Tavasz” címmel komolyzenei koncertet rendezett.

Az esemény apropója: Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója, május 9. Európa Napja és a 2011-es magyar uniós elnökség köszöntése volt.

A műsor első felében a Dunakeszi Bárdos Lajos Általános Iskola Gyermekekórusa és a Sankt Michael Posaunen Chor német rézfúvósai léptek fel.

Ezt követően, két, a DBKÖ által Bulgáriából meghívott előadóművész lé-

Когато се съберат два пенсионерски клуба...

духов инструмент. Те представиха най-напред „Шарена сол“ на съвременния български композитор Петър Крумов. Изненадата на вечерта беше присъединилия се към тях унгарски цигулар Гергей Дьорфи, за

да направи още по-вълнуващо преживяването от трите инструмента, създавайки неповторима музикална среда и атмосфера. Още по-голям е този успех, като се има предвид, че преди концерта те не са се

познавали и са репетирали заедно само два пъти по два часа. Тримата представиха Малка прелюдия и fuga в сол-минор на Йохан Себастиан Бах, „Тримата цигани“ на Ференц Лист за флейта, цигулка и туба, след биса изсвириха „Марша на Ракоци“, след което Гергей Дьорфи изсвири с голям успех собствената си композиция „Танго“. На другия ден, 3 май, тримата родени професионални музиканти изнесоха концерт в Българския културен институт, където също пожънаха голям успех. Концертите им ще останат незабравимо преживяване.

Габор Киров

Председателят на пенсионерски клуб „Детелина“ от побратименото с Дунакеси българско селище Равда в края на миналата година ни писа, че през април 2011 г. би желал да посети Унгария заедно с 45 пенсионери и ни попита дали можем да им осигурим настаняване и програма. Какво друго можехме да направим – отговорихме им с решително „да“. На 9 април те пристигнаха, настаних ги и им показах замъка във Фот, парка и прочутата катедрала. На втория ден ги заведохме в парламента, показахме им забележителностите на Будапеща и опитоха вкуса на унгарската кухня. Следобед кметът на Дунакеси прие пътуващия с групата кмет на Равда и двамата обсъдиха бъдещето на двете селища.

В сряда започнахме с екскурзия във Вац, след което разгледахме по-известните сгради в Дунакеси и местната историческа сбирка. А след обяда в местната гимназия се отправихме към следващата цел: срещата с пенсионерите от Дунакеси.

Леля Чьопи, председателката на Пенсионерския клуб на железничарите и екскурзиантите в Дунакеси, който наброява над 400 члева, ми помагаше и предишните дни. Унгарските пенсионери посрещнаха българите с богата програма. С пъргавина, с която могат да засрамят и по-младите, те изтанцуваха палоташ, чардаш и валс. Българите изпяха български народни песни и заиграха хоро. Не след дълго насъбравилите се повече от 100 унгарски и 45 български пенсионери заедно тропяха български и унгарски танци, а по-смелите се завъртяха и в рок. Масите бяха отрупани с български и унгарски специалитети, а между двата пенсионерски клуба бе подписано споразумение за сътрудничество. Получи се прекрасна вечер. Жалко, че още не съм пенсионер.

На другия ден преди обед, автобусът отпътува за Равда, пълен с доволни и щастливи хора.

Габор Киров

pett színpadra: Róluk a következőket kell tudni:

2008. október 10-én a bolgár zenei életben, először szólalt meg egyszerre a fuvola és a tuba. Ezt a szokatlan, formabontó, de sokat ígérő hangzást, Roszica Bojadzsieva fuviolaművész és Nikoláj Temniskov tubaművész által alkotott „DUO“ varázsolta elő. Azóta felléptek már együtt számtalan, Bulgáriában és külföldön megrendezett zenei fesztiválon, több zeneszerző figyelmét keltették fel és inspirálták őket olyan zeneművek komponálására, amelyekben, teljes harmóniában szóval meg a legmagasabb és a legmélyebb hangot kiadó fúvós hangszer.

A két vérbeli profi komolyzenész másnap, május 3-án a Budapesti Bolgár Kulturális Intézetben is fellépett, és előadásával ott is nagy sikert aratott.

Ha egyszer két nyugdíjasklub összejön...

A Dunakeszi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat partnertelepüléséről, a bulgáriai Ravdából, a „Detelina“ Nyugdíjas Klub elnöke tavaly év végén levélben jelezte, hogy 2011. április hónapban, 45 fő nyugdíjossal szeretnének Magyarországra látogatni, és megkérdezte, meg tudnánk-e szervezni az elhelyezésüket és a programjukat. 2011. április 9-én hajnali 4 órakor megszólalt a telefonom: „...itt vagyunk Fóton...”

Miután elszállásoltam őket, megmutattam nekik a Fóti Kastélyt, a kastélyparkot és a híres székesegyházat. A második napon elvittük őket a Parlamentbe, és megmutattuk nekik Bu-

dapest nevezetességeit. Szerdán egy váci kirándulással kezdtük, majd Dunakeszit mutattuk meg a bolgároknak, délután pedig következett a kirándulás célja: találkozás a dunakeszi nyugdíjasokkal!

A Dunakeszi Vasutas és Kiránduló Nyugdíjas Klub tagjai gazdag műsorral kedveskedtek a bolgároknak. Fialokat megszágyenítő fürgeséggel, gyönyörű jelmezekben táncolták a palotást, a csárdást és a keringőt. A ravdaiak bolgár népdalok éneklésébe és körtáncba kezdtek. Nem sokkal később, a több mint 100 magyar és 45 bolgár nyugdíjas önfeledten, együtt ropta a bolgár és a magyar néptáncokat.

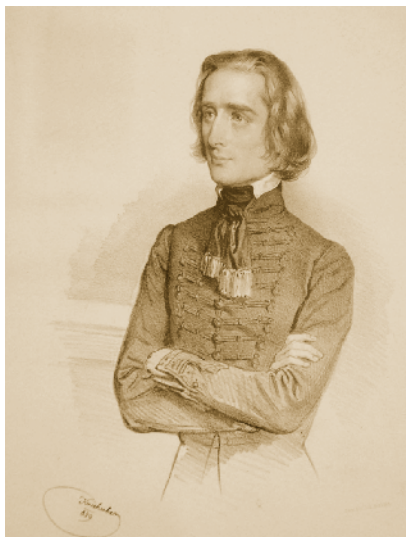
Slavimo, Slava Slaveni!

Ференц Лист и светите братя Кирил и Методий

Създаването на нова писменост от братята Кирил и Методий в IX век е революционно и реформаторско дело, първо, защото разрушава неофициалната концепция за трите свещени езика: иврит, гръцки и латински, и второ, с разпространяването на новата писменост се изгражда постепенно и нова култура – славянската. Редом с това двамата апостоли водят неуморна борба за защита на новата писменост, с което спечелват уважението на съвременниците им. Особена заслуга за ранната прослава на Кирил и Методий имат техните ученици, които не само описват живота и борбата им, а в произведенията си величавят и делото им. Може би и на този факт се дължи и ранното им канонизиране от българската църква за светци.

Прославата на изключителното им дело продължава и през следващите векове преди всичко чрез преписване и разпространение на старобългарски съчинения за тях, създадени още през IX и X век, а по-късно и със задълбочени изследвания на тяхното дело. Епохалното им дело започва с мисията им във Велика Моравия през 863 г. което става по молба на морав-

ския княз Ростислав. Опитът им за въвеждане на славянска литургия и писменост не завършва с успех. „Триумфът на тяхното дело започва след Моравия. В това отношение България има историческа заслуга” по мнение на унгарския славист и изследовател на делото на Кирил и

Методий, Имре Тот. Кирил и Методий са едни от най-забележителните личности от европейското Средновековие. През 1863 г. целият славянски и европейски свят чествува 1000-годишнина от създаването на славянската писменост. Наред с многобройните сборници, статии,

лекции, написани за тяхното дело от руски, чешки и хърватски учени, се раждат и художествени произведения, както и химн сътворен от унгарския композитор и пианист Ференц Лист.

Ференц Лист, на когото тази година чества 200 г. от рождението, (роден е на 22 октомври 1811 г.) живее в Рим от 1861 до 1869 г., където се отдава все повече на композиране на религиозна музика. За известно време се оттегля и в манастир близо до Рим.

В писмо от 12 октомври 1863 г. до Сметана, Ференц Лист споменава, че е написал химн в чест на славянските апостоли Кирил и Методий във връзка с празненството посветено на 1000-годишнината от създаването на славянската писменост, което произведение (за мъжки хор придружен с орган) ще бъде изпълнено в църквата Свети Йероним в Рим на 3 юли 1863 г. Текстът на химна не е известен, но заглавието говори за отношението на Лист към делото на апостолите: „Слави-мо, Слава Славини!” т. е. заглавието е на църковнославянски език.

Така един композитор с европейска величина отдава своята почит към създателите на славянската писменост и култура.

Райна Симеонова Харгитаине

Slavimo, Slava Slaveni!

Liszt Ferenc – Szent Cirill és Szent Metód

A két testvér, Cirill és Metód által a IX. században létrehozott új írásbeliség forradalmi és reformátori tett két okból is: azért, mert megtöri a három szent nyelv – a héber, a görög és a latin hegemoniáját, valamint azért is, mert az új írásbeliséggel fokozatosan kialakul egy új – szláv – kultúra. A két szláv apostol fáradhatatlan harcot vív az új írásbeliség elismertté tételéért, amivel kivívják a kortársaik tiszteletét. Abban, hogy a két testvért már korán dicsfény övezte, nagy szerepet játszottak a tanítványaik, akik nemcsak papírra vetették az életútjukat és harcukat, hanem műveikben dicsőítették is őket. Valószínűleg ennek is köszönhető,

hogy a bolgár egyház nagyon korán szentté avatta őket.

Munkásságuk tisztelete a következő évszázadokban is folytatódik, elsősorban a róluk szóló, még a IX-X. században létrehozott óbolgár művek másolása és terjesztése, majd később a munkásságuk elmélyült kutatása által. Cirill és Metód egyike az európai középkor legtiszteltetelműbb személyiségeinek. A munkásságukkal foglalkozó rengeteg cikk, kötet és tanulmány mellett művészeti alkotások is születtek róluk, ilyen például a magyar zeneszerző és zongoraművész, Liszt Ferenc által írt himnusz is.

Liszt Ferenc, akinek idén ünnepeljük

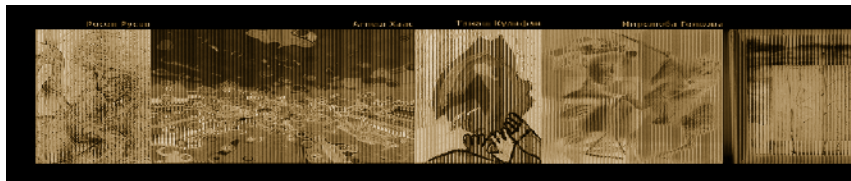
születése 200. évfordulóját, 1861 és 1869 között Rómában élt, ahol főként egyházi zene komponálásával foglalkozott. Smetanához írt, 1863. október 12-én kelt levelében megemlíti, hogy írt egy himnuszt Cirill és Metód szláv apostolok tiszteletére a szláv írásbeliség létrehozásának 1000. évfordulójára, és a mű a római Szent Hieronymus templomban fog először felcsendülni 1863. július 3-án. A himnusz szövege nem ismert, de az óbolgár nyelvű címe: „Slavimo, Slava Slaveni” sokat elárul Lisztnek az apostolok munkásságához való viszonyáról.

Ezzel a művel egy európai rangú zeneszerző fejezte ki a tiszteletét a szláv írásbeliség és kultúra megteremtői felé.

Hargitainé Szimeonova Rajna

Явления

Автори, преводачи, читатели

Град Русе и XI район на Будапеща са в побратимени отоншения. Тази година будапещенци получиха покана за изложба в българския дунавски град, на която се представиха българските художници Росен Русев, Миролуба Гендова, Милена Владимирова и Карой Саренчев, както и двама унгарци: Агнеш Хаас и Тамаш Кулифай.

По време на пътуването с буса, осигурен от кметството на XI район Уйбуда, творците се опознават, в България към тях се присъединява живеещият в момента там Карой Саренчев.

„Организацията беше перфектна – споделя Росен Русев, – и посрещането, и изложбата, и програмата, която бяха подготвили българските домакини“. По време на престоя гостите имат възможност да видят забележителностите на Русе и околностите, да посетят уникалните рисунки на скалния манастир в Иваново, както и галерии в града.

След закриването на изложбата Русе творбите на художниците взеха участие в изложба, открита

в Унгарския културен институт в рамките на унгарската седмица на културата, организирана от АРТ БГ и Програмата с подкрепата на унгарското посолство.

Гости на Седмицата на унгарската култура в София бяха танцовият състав Presidance, рок групата „Омега“ и симфоничният оркестър от Будапеща „100 цигански цигулки“, който откри седмицата. Концертът се състоя в зала №1 на НДК. Оркестърът свири в продължение на 3 часа, а публиката го изпрати с 15-минутни аплодисменти. Огромната зала бе препълнена до пръсване. Българската преса писа за тях: „Всеки от тези виртуози не беше част от масовката, а индивидуален, уникален творец. Със свои стил и свобода. Едновременно с това и стоте бяха един организъм, дишаха и дърпаха лъковете, сякаш са еднородна единствена ръка. От главите, сърцата, погледите, дори във връжчещата на орделите им коси струеше музика. Цигулките им плачат и се смеят с онази любов, с която само един циганин може да гори.“

Българско-унгарското списание за култура и обществен живот „Хемус“ отбеляза своя 20 годишен юбилей на тържество в Пинце клуб на културното средище „Йотвьош10“. На вечерта Габриела Хаджикостова и Йозеф Тот прочетоха текстове от списанието – от български и унгарски автори и представиха присъстващите преводачи, чиято работа представлява гръбнакът на списанието: Андреа Генат, Андреа Иван, Дьорд Сонди, Светла Кьосева. Представянето бе разнообразено с прекрасните музикални паузи на Ендре Юхас.

След програмата бе разрязана торта с емблемата на списанието, а присъстващите вдигнаха на здравие за неговото бъдеще, за оцеляването на културните средища. Останалата част от вечерта премина в общуване и опознаване.

Jelenségek

Rusze és Budapest XI. kerülete testvérvárosok. Az idei évben a bolgár Dunamenti város budapesti művészek alkotásaiból rendezett kiállítást, amelyre Ruszev Roszen, Gendova Miroljuba, Vladimirova Milena és Szárencsev Károly és rajtuk kívül két magyar művész, Haász Ágnes és Kulifay Tamás kapott meghívást. Az utazáshoz a buszt az Újbudai Önkormányzat biztosította, és Bulgáriában csatlakozott az utazókhoz a jelenleg ott élő Szárencsev Károly.

„A szervezés kitűnő volt – mondta Ruszev Roszen, – a fogadtatás, a kiállítás és a program is, amellyel a bolgár vendéglátók vártak minket. Ott-tar-

tózkodásunk alatt lehetőségünk nyílt megismerkedni Rusze és környéke nevezetességeivel, megtekinthettük az ivanovói sziklakolostor egyedülálló rajzait, valamint a város képtárait. Miután a ruszei kiállítást bezárták, az alkotásokból a szófiai Magyar Intézetben nyílt tárlat a Magyar Kulturális Hét keretein belül.“

A Magyar Kulturális Héten Szófiában fellpett még a 100 Tagú Cigányzene-ekar, az Omega együttes, valamint a Presidance táncegyüttes is.

Szerzők, fordítók, olvasók

A Haemus bolgár-magyar kulturális és társadalmi folyóirat az Eötvös 10 Községi és Kulturális Színtér Pince Klubjában ünnepelte meg fennállásának 20. évfordulóját. Az esten Hadzsikosztova Gabriella és Tóth József részleteket olvastak meg a folyóiratban bolgár és magyar szerzők tollából megjelent művekből, a felolvasóestet a Juhász Endre zenész által játszott melódiai színesítették.

A műsor után nem maradhatott el a születésnapi torta sem, a jelenlévők pedig a folyóirat jövőjére emelték poharukat. Az est kellemes beszélgetéssel ért véget.

Юдит и Атила

Страница на Беата Будаи

Този месец ще ви представим Юдит и Атила Волански. Юдит е наполовина унгарка, а по майчина линия е българска туркиня.

Положението при вас е наистина смесено, тъй като не става въпрос за традиционен българско-унгарски брак: по произход Юдит е наполовина българска туркиня по майчина линия. Но преди да започнем да говорим за друго, кажете ми къде могат да се запознаят един унгарски младеж и една българска туркиня?

Юдит: Баща ми отишъл с мотоциклет на българското черноморие заедно със свои приятели, където се запознал с мама. Най-напред се опитвали да общуват на руски. След тригодишна кореспонденция се събрали, макар и че самото писане на писма било пълно с приключения. Впоследствие се оказало, че баща ми е превеждал писмата си в преводно бюро. А на майка ми вече й били нарочили някакъв турски младеж за съпруг, когото тя не искала. Така че омъжването й за баща ми било в известен смисъл „отвлечане на мома“.

Самата аз бях свидетел на първата ви „среща“, точно когато бяхме в България от университета и в едно от интернет кафенетата в Студентския град ти получи имел от някакъв непознат за тебе младеж. Как беше точно?

Атила: Бях попитал мой познат дали познава някое хубаво момиче, което да е свободно, и от него получих имела на Юдит. Написах й едно писмо, в което се представих, прибавих и своя снимка. Аз не бях я виждал дори и на снимка, но видът й говори сам.

Юдит: Ох, да, писмото се беше получило доста дълго, а приложената снимка представяше Волан в не достатъчно добра светлина (смее се). Историята се разчу в приятелския ни кръг, дори и на сватбата ни кумът си направи шега...

Семейството ви вече има още един член – малката Дилара. Когато избрахте името дали имаше и български имена или беше решила да избере нещо турско?

Юдит: Имаше и български, мислех си за Лиляна, но тъй като сред приятелите ни вече има с такова име, а от унгарските никое не ми хареса, се огледах сред турските имена за момичета, тъй като има много мелодични имена с хубаво звучене.

От двата езика, които говорите (без унгарския), на кой би искала да научите дъщеричката си?

Юдит: Искам да я науча на всичко, но като се има предвид, че владее

само домашния български, мога да я науча само на най-основните неща. Турски знам много по-добре, тъй като го използвам и в работата си, така че от мене него ще научи много по-добре. А българския се надявам да научи в детската градина, в училището.

Това значи, че планирате да я запишете в българската детска градина?

Юдит: Да, това е една възможна версия, разбира се, зависи от много неща – къде ще се намират работните ни места, например, тъй като живеем в Сигетсентмиклош и ще е необходима известна логистика.

Атила, според теб в какво проличава националното многообразие на Юдит? В какви качества, навици?

Атила: Не бих казал, че познавам до такава степен българския и турския менталитет, но едно е сигурно: откак се познаваме с Юдит, пилешката юхния у нас има вкус на чубрица. От навиците й типично български е, че наплюва (пупу) всяко бебе, а за турския й произход навярно най-добър пример е това, че маниакално я привлича всичко лъскаво.

Judit és Attila

E havi vegyes házasság rovatunk házaspárja Volánszi Judit és Volánszki Attila. Judit félig magyar, anyai ágon pedig bulgáriai török.

Nálatok igazán vegyes a helyzet, hiszen nem tradicionális bolgár-magyar házasságról beszélünk, mivel Judit származása szerint félig (anyai ágon) bulgáriai török, félig pedig magyar. Még mielőtt rátok tereelnénk a szót, hogy ismerkedik meg egymással egy magyar fiatalember és egy bulgáriai török leány?

Judit: Apukám pár barátjával lemo-

torozott a bolgár tengerpartra, ahol is megismerkedett anyuval. Először oroszul próbáltak kommunikálni. Három éves levelezés után költöztek össze, bár a levelezés is kalandos volt, mert utólag kiderült, hogy apu fordítórodán keresztül fordította a leveleit. Anyunak ráadásul már ki volt nézve egy török kérés, akit ő nem szeretett volna, így egy kisebb fajta szökeetésnek is nevezhető az apuval való házassága.

A ti első „találkozásotoknak” én is szemtanúja voltam, hiszen együtt voltunk kint részképzésen, amikor is az egyetemi város egyik internet kávézójában kaptál egy e-mailt egy számodra ismeretlen fiatalembertől. Hogy is volt ez?

Attila: Egy közös ismerősünknél érdeklődtem, hogy ismer-e éppen facér csinos lányt, és tőle kaptam meg

Juci elérhetőségeit, majd írtam neki egy bemutatkozó e-mailt és mellékeltem hozzá egy fotót magamról. Én előtte még fotón sem láttam, de a látvány magáért beszélt.

Judit: Jaj, igen, a bemutatkozó levél hosszára sikeredett a mellékelte fotó pedig igen előnytelen színben mutatott be Volánt (nevet). Azóta ez a sztori már elhíresült barátnői körben, még az esküvőnkön is lett belőle egy kis szóvicc a násznagy részéről.

Azóta már bővült a család a kis Dilara személyével. Felmerült esetleg bolgár név is a névválasztásnál vagy már az elején tudtad, hogy a török nevek közül fogsz mazsolázgatni?

Judit: Bolgár is felmerült, a Liliána névvel kacérkodtam, de mivel baráti körben ez a név már elkelt, a magyar nevek közül meg nem találtam nekem

При отбелязването на празниците привнесла ли си малко България или Турция?

Юдит: Досега празнувахме винаги по унгарските обичаи, отсега нататък ще става интересно, защото с нас е вече и малката Дилара. Празникът става истински празник през очите на едно дете и смятам, че си заслужава да ѝ покажем различните обичаи, за да види цялата пъстрота на света.

Имаш ли някое интересно, смешно или дори стряскащо преживяване, което да е свързано с произхода ти или с употребата на чужд език?

Юдит: Ходех в българското училище и майка ми беше дошла да ме вземе. Когато тръгнахме към къщи, тя ме попита какво сме учили днес. Беше пролетно време и разказах на мама за освободението и за злите турци, която мълчаливо слушаше, докато накрая я попитах: „Мамо, турците наистина ли са толкова зли, няма ли нито един симпатичен сред тях? А тя ми отговори: „И ти си такава, и то от симпатичните.“

tetszőt, így a török lánynevek között néztem szét, ahol is nagyon sok dalamos és jól csengő név közül választhattam.

Az általad beszéld 2 nyelvből (a magyart nem számolom) melyikre és hogyan szeretnéd megtanítani a kislányotokat?

Judit: Mindenre szeretném megtanítani, de tekintettel arra, hogy bolgárul én is csak a konyhanyelvet beszélem, nyilván őt is csak az alapokra fogom tudni megtanítani, a török nyelvet sokkal jobban beszélem, így tőlem valószínűleg törökül fog jobban megtanulni, a bolgárt meg talán az oviból, iskolából.

Ez azt jelenti, hogy tervezitek esetleg a későbbiekben beíratni a bolgár óvodába?

Judit: Igen, ez a verzió is benne van a pakliban, persze sok mindentől függ, mivel mi Szigetszentmiklóson lakunk, onnan azért meg kell oldani a logisztikát.

Attila, szerinted mi az, amiben megmutatkozik Juci nemzetiségi sokszínűsége? Tulajdonságokban, szokásokban.

Attila: Anyyira azért nem ismerem sem a bolgár sem a török mentalitást, de egy biztos, amióta együtt vagyunk Jucival, azóta a paprikás csirke nálunk csubicával készül. A szokásokat illetően a bolgárságára utaló szokása az, hogy minden csecsemőt megköpök, a török származására meg talán az a legjobb példa, hogy mániákusan vonzódik mindenhez, ami csillog.

Van-e valamilyen érdekes, vicces vagy akár megdöbbentő élményed, amit a származásod vagy az idegen nyelv használata váltott volna ki?

Judit: Amikor a bolgár iskolába jártam, egy nap anyukám eljött értem, és amikor indultunk haza, megkérdezte, hogy mit tanultunk ma. Mivel pont tavasz volt a felszabadításról és gonosz törökökről meséltem anyunak, aki csendben hallgatta a történetet egészen addig, amíg meg nem kérdeztem tőle:

- Anyu a törökök tényleg olyan gonoszak vagy akad köztük aranyos is? Mire azt válaszolta:

- Te is az vagy méghozzá az aranyos fajtából.

Април 1876

Въстанието, което се споменава като връхна точка на българското националноосвободително движение, е саможертвена акция на шепа български революционери, успели да увлекат след себе си инертните маси население, което за няколко часа преживява възторга на свободата.

Най-интересни са събитията в Четвърти революционен окръг – Панагюрски, където се проявява организаторският гений на Георги Бенковски. Неговото истинско име е Гаврил Хлътов, родом от Копривщица; след дълги странства се връща под чуждо име и без да разкрива самоличността си. Никой не е пророк в родното си място. Копривщеници го приемат като непознат, който впечатлява с лъскавите си дрехи и оръжие, гледат на него като на принца, дошъл да ги освободи или поне да извърши чудо. Бенковски наистина има дарбата да увлича след себе си хората, та дори и с ефектни трикове (като този, когато посича със

сабя змията, появила се на пътя му – нещо, което всички възприемат откъм символичната му страна). Това се случва на свиканото в Оборище общо събрание. Би могло да се каже, че е било рисковано да се организира такова събрание при осигуряване на пълна тайна (всъщност точно оттам тръгва и предате-

лят), но значението му е далеч по-голямо: на него хората от различни селища разбират, че не са сами, лично се ангажират с участието в бунта заможни и влиятелни дейци, които дотогава са били съдържани, що се отнася до въоръжените акции. И го правят пред цялото насъбрало се множество.

Цялото въстание е изпълнено със символични жестове: Панайот

Волов написва Кървавото писмо с кръвта на първия убит турчин, Бенковски организира своята Хвърковата чета, която не само оказва военна подкрепа, а и поддържа духа на изолираните и обезверени въстаници. Главният апостол на Четвърти революционен окръг (Бенковски) дори нарежда да

се запалят къщите на изпокрилите се в планината селяни, за да отреже пътя за връщане, за да направи невъзможно робското примирение. Пожертвани са стотици хора – това са жестоки действия, ала именно в резултат на тях се разбужда от столетна дрямка робското съзнание на българина и съвестта на Европа. В създадената благоприятна обстановка Русия обявява война на Турция, без опасения, че Западът ще се намеси по време на военните действия. А във войната, на едни от най-критичните сражения се бият и българи. 135 години ни делят от това време. Което освен свободата ни е завещало и убеждението, че големите промени се правят от луди глави.

Копривщица

„...Копривщица... Боже мой, селце като кутийка, гдето се ражда само ръж, гдето зимата е девет месеца, гдето най-работните пътища са широки тамам две педи, гдето знатните гости се считат за хаджии, гдето не е стъпял кракът ни на Бланки, ни на Ами Буе, ни на Киприян Роберта, на Луи Леже и пр. и пр... и такъв паплач от деятели и родолюбци“.

Захари Стоянов

Обичам те, мое мило Отечество!

Обичам твоите балкани, гори, сипеи, скали, и техните бистри и студени извори!

Всичко, що е останало досега в моята осиротяла душа- добро и светло, - всичко е твое! Ти си оная благословена земя, която ме е научила да обичам и плача над всяко човешко нещастие.

Аз и досега чувам песните на славеите из китните дъбрави. И досега чувам нежния гласец на българското момиче, което мете двора и сладко пее.
Бъди благословено, Отечество мое! Честит балкански раю!

Любен Каравелов

Да се завърнеш в бащината къща

Да се завърнеш в бащината къща, когато вечерта смирено гасне и тихи пазви тиха нощ разгръща да приласкае скръбни и нещастни. Кат бreme хвърлил черната умора, що безутешни дни ти завещаха - ти с плахи стъпки да събудиш в двора пред гостенин очакван радост плаха.

Да те пресрещне старата на прага и сложил чело на безсилно рамо, да чезнеш в нейната усмивка блага и дълго да повтаряш: мамо, мамо... Смирено влязъл в стаята позната, последна твоя пристан и заслона, да шъпнеш тихи думи в тишината, впил морен поглед в старата икона: аз дойдох да дочакам мирен заник, че мойто слънце своя път измина...

О, скрити вопли на печелен странник, напразно спомнил майка и родина!

Димчо Дебелянов

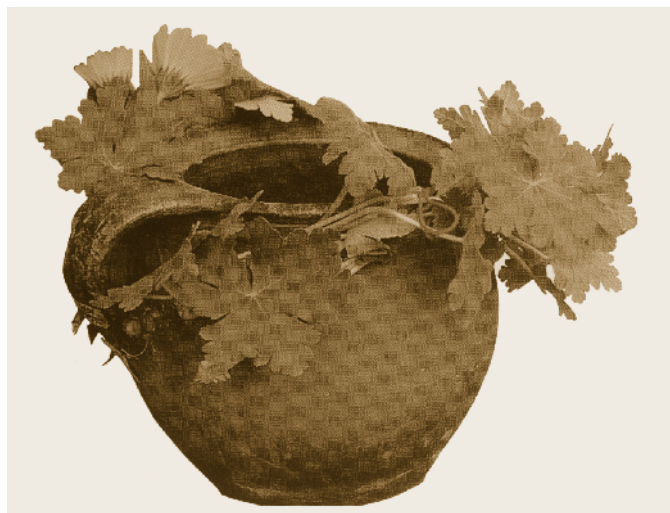

СПАСОВДЕН

Големият християнски празник Възнесение Господне е четиридесет дни след Великден и се пада на седмия велики четвъртък. Според Новия завет след възкръсването си Иисус Христос 40 дни бродел по земята като богочовек, проповядвал учението си, беседвал с апостолите. Народът ни нарича този празник Спасовден. В българския народен календар празникът се свързва предимно с култа към мъртвите. Вярва се, че душите им били „разпуснати“ на Велики четвъртък, а се „прибирали“ на Спасовден. Тези души жужали като мушици и пчели около цветовете на плодните дръвчета. В сряда привечер или на самия празник жените ходят на гробища и раздават за „Бог да прости“ варено жито и хляб. В събота след Спасовден е една от трите големи задушници, наричана „Черешова задушница“, защото се раздават и ядат череши или още „Спасово одуше“, „Русално одуше“. На тръгване за гробищата отварят прозорците и вратите на къщите, „за да тръгнат и душите на умрелите“. По пътя хората мълчат, за да не ги смутят. Макар да не е добро за живите, рано сутрин жените надничат в кладенците и вярват, че във водата ще видят образа на починал свиден човек.

В Североизточна България палят огньове по гробовете или ги заливат обилно с вода. Тази практика вероятно има връзка с магическите действия за измолване на дъжд, които някъде се практикуват именно на Спасовден. Вярва се, че спасовският дъжд е също толкова ценен за реколтата, колкото и гергьовският. Затова моми и ергени обикалят нивите и с обредни песни молят Св. Спас да изпрати дъжд. Така Спа-

совден се нарежда сред празниците, които се тачат за предпазване от суша.

Повсеместна е вярата, че около Спасовден в света на хората идват „русалийки“, „русалци“, „русалии“. Представяли си ги като свръхестествени женски демони, подобни на самодивите, които имали дарба да лекуват „русалийската“, „самодивската“ болест – различни психични разстройства, парализа, осакатяване, бездетство и всички други „неизвестни болести“, т.е. болести, които не се поддават на друг вид лечение и баяния. Русалийките обитавали водите и горските по-

ляни, по които расте любимото им цвете росенът, наричан още „русалче“, „росанлийче“, „русалско биле“, „самодивско цвете“.

Според народната вяра небесните жители, които слизали на земята да пируват, оставяли росена за лек на хората, в случай че се разболеят от болестите на небесните пришълци. В народната представа росенът цъфти в нощта срещу Спасовден и тогава от него се разнася силен, упойващ аромат. Русалийките берели цветовете му и се кичели с тях само тази нощ, в потайна доба, затова били весели, радостни и милостиви. Те идвали отдалеч, знаели всички билки и можели да лекуват всички болести. Тази вяра е в основата на магическо лечение-обред „ходене по росен“. Неизлечимо болни, страдащи от „неизвестна болест“, бездетни жени отиват да преспят на росенови поляни или близо до свещения извор с параклис на Св. Спас. Лягат върху черга направо на земята, до главата им поставят нова кърпа, върху нея – зелена глинена паница с вода, от която пият в продължение на 40 дни, глинени бардуци (стомна), бъклица с

вино, пинта с ракия, нашарена пита хляб, риза и чорапи. Всичко донесено после оставят на поляните като дар за русалийките. На сутринта болните с надежда гадаят по водата в паницата – ако в нея е паднал цветец или зелено листо, това е знак за скорошно изцеление. Ако ли пък има суха шумка или пръст, човекът ще умре. Пак с надежда за здраве хората се търкалят по росните тревни. Обредът е познат на народа ни от незапомнени времена.

Петровден

Християнският празник в чест на Светите апостоли Петър и Павел се предшества от двуседмичните Петрови заговезни, започващи с първата неделя след Петдесетница. Син на беден рибар, Петър става един от първите ученици на Христос и един от неговите най-предани последователи. Следвайки неотклонно своя учител, той се превръща и в негов любимец. Петър намира мъченическата си смърт в Рим, където през 61 г. е разпнат на кръст от император Нерон. Заедно с него в същия ден е осъден и сподвижникът му апостол Павел. На него българската традиция е отредила неканонично честване на 30 юни.

В песните и преданията на нашия народ Петър и Павел се представят като братя близнаци. Понякога те имат и сестра. В Троянско и Тетевенско това е Св. Елена, а в Софийско и Гюджик – „сърдитата Мария” или „огнена Марина”. Според всеобщото поверие Св. Петър е по-малкият и по-добър брат. Той разрешава на стопаните да работят на полето, тъй като празникът му бележи, съобразно с местните климатични условия, началото или средата на жетвата. За разлика от него по-възрастният Павел е лош и винаги сърдит. Ако някой работи на полето през неговия празник, светецът пуска огън и жупел от небето, предизвиква пожари, светкавици и гръмотевици, запалва снопите на жетварите. Затова българите казват, че „Павловден е много тежък празник”. Стопаните не се мият и къпят, за да не заболели от треска и „огненица”. Не палят огън в огнището, за да не ги сполетят пожари.

Народната традиция изисква на

Петровден да се принесе жертвено животно в чест на светеца. Обикновено на този ден във всеки бъл-

гарски дом се коли най-младото пиле-„петровско пиле”, с което се отговява след поста. Рано сутринта жените носят в черквата колак и ябълки „петровки”.

След като свещеникът опее питите и плодове, те се раздават от жените за здраве. Онези майки, които имат починали деца, не бива да ядат ябълки до Петровден. На самия празник те трябва да раздадат осветените ябълки на близки и съседи с вярата, че на „оня свят” децата им ще има какво да ядат. Раздаването на ябълки в памет на починалите деца е в непосредствена връзка с народните представи за райската градина. Нашите предци вярват, че в средата ѝ расте голямо златно ябълково дърво, което хвърля сянка и светлина навсякъде. Под райското дърво кръжат във вид на мушици и пчели душите

на починалите деца. Щом техните майки раздадат ябълки на земята, Св. Петър им позволява да късат от

плодовете на райското дърво. В народните представи и вярвания на българите функциите на господар на райската градина се отреждат на Св. Петър. В тях светецът е обрисуван като благ старец с бели одежди, който държи ключовете на райските порти и определя коя душа е праведна и коя – не. Св. Петър е главен съдник на човешките грехове и само той може да определи, дали душата ще продължи отвъдното си битие в рая или ада. Една легенда разказва, че светецът не пунал дори родната си майка в райската градина, тъй като тя била лоша и алчна жена. Представата за Св. Петър като райски ключар е намерила отражение и в народните песни, които претворяват християнския мит за подялбата на света

между светците:

*Седнал Господ да почине,
да почине и света да дели.
Дял се падна на Светаго Петра,
падна му се райските ключове,
да стои на райските порти,
да отключва и пак да заключва...*

Едно от традиционните празнични блюда на Петровден е известно като „бял мъж”. Приготвя се от бито прясно сирене, което се пържи в тиган заедно с брашно. Петровден е свързан и с някои обреди, отнасящи се до новия социален статус на младите булки. На празника става тържественото събличане на връхните дрехи на невестите. В Тракия на този ден те са длъжни да жънат най-напред нивите на своите кумове.

Кирил и Методий

Днес слънцето по-ярко се издига.
Събуждаш се със радост и копнеж.
Днес празник е на българската книга,
която тъй обичаш и четеш.

Създадох я Кирил и Методий.
Светилник бе ни тя през вековете.
Към свободата някога ни води,
сега към нови истини зове.

А слънцето възлезе сред простора.
Градът ликува. Люляци цъфтят.
Ти тичаш на училището в двора,
приятелите дето се тълпят.

Напред потегляй с тях към чудесата!
Издигай я! Приятел й бъди!
Със книгата днес твоя е земята,
дори небето с чудните звезди.

Никола Фурнаджиев

Песен за буквите

Какъв далечен път ви води
от братя Кирил и Методий
до пролетната майска шир,
до думичката „мама“,
до думичката „мир“!

Звучете в мили имена,
буквички добри,
една по една,
две по две,
три по три:
а, бе, ве...

И на Луната да замина -
и там ще пиша с вас „родина“.
На най-високата звезда
ще пиша с вас „татковина“;
ще пиша „свобода“!

Звучете в мили имена,
буквички добри,
една по една,
две по две,
три по три:
а, бе, ве...

Димитър Стефанов

Сюлейман Рашков: Златен век

Азбучна история

Както бродех из града
А-бъ-въ в квартал Гъ-дъ,
някакъв беззъб и зъл
продавач на е-жъ-зъ
ми показва сладко
и-и кратко.

Почнах да се пазаря:
- Къ-лъ-мъ-нъ?... О-пъ-ръ?...

Той изсъска да мълча:
- Съ-тъ-у-фъ-хъ-цъ-чъ!...

- Грубиян такъв, не ща
аз от вас ни шъ, ни щъ!
Тъй че махайте се, жалък
Ер голям-ер малък!

Той от срам се олюля
и потъна вдън Ю-я.

Виктор Самуилов

Книжка-пъструшка

Много си ми мила,
мила като дружка,
моя белокрила
книжчице-пъструшка.

Твойте бели листи
са крила на птица.
Буквите мъниста
нижат се в редица.

Цялата сияеш
с весели рисунки:
зайчета играят,
скачат си маймунки...

Щом като разтворя
твоята шир прекрасна,
ти ми заговаряш
простичко и ясно.

Много те обикнах -
мила бърборичка.
С теб нали привикнах
да чета самичка!

Калина Малина

Ран Босилек Патиланци

ДЕНЯТ НА ПАТИЛАНЦИТЕ

Драги ми Смехурко,
От черква се върна баба Цоцолана.
Моята дружина пред нея застана.
- Какво ново, бабо?
- Деня на детето днес цял свят празнува. Навсякъде днеска децата царуват! Днеска няма глъчка! Днеска всичко може!
- Кой златар ти, бабо, позлати устата? — провикна се Данчо.
— Ти ли си, не си ли?
- Ех, игра ще падне!
— обади се Мика. — Патилански празник днес е, то се вика. Чу-хте ли, другари! И за нашто царство днес часът удари!
- Зарадва ни днеска баба Цоцолана! - провикна се Дана. — Дано така бъде, както пред нас рече!
А Ганчо отсече:
- Днескашният празник за чудо и приказ нека да остане! Казвай що да правим, бате Патилане!
Аз тозчас измислих. От чичо Захари измолих за малко сивото магаре. Впрегнах го в колата, покачих децата. Бързо го подкарах и викнах високо:
- Хайде, дий, мой Сивчо! В полето, в гората! Да си отиграем, както ний

си знаем! С цветя да напълним догоре колата, с цветя да накичим из града децата!
Докато излезем в улиците крайни, тръгнаха с колата много патиланци, знайни и незнайни.
Стигнахме в полето. Влязохме в гората. Тичахме, играхме. Смяхме се, крещяхме. И цветя набрахме. Помниче и здравец, момини съл-

зици, синчец и иглика — късахме и с радост пълнехме колата. И венци увихме, глави патилански със цветя покрихме. А едно момиче със божур челото на Сивчо накичи.
- Браво, патиланке! — провикна се Данчо. — Добре, че се сети. Скоро цветя дайте! Венци изплетете! Като млада булка Сивчо украсете!
И доде издума, Сивчо се превърна на цветно магаре.
- Да вървим, другари! — викнах и подкарах към града колата.

Поехме със песни по главната улица и отвед сбрахме из града децата. Наизлезе вълна мало и голямо. Ний кичехме всички със синчец и здравец, с помниче, с иглика. И още по-гръмка песен се понася. И Сивчо се трогва, отваря гърлище, почва да приглася.
Пред къщи ни среща баба Цоцолана.

- А, бре, Патилане!
— извика засмяна.
— Откъде намери толкоз дечурлига, че не ми ли стига твоята дружина!
- Жива да си, бабо! Радвай се и смей се! И от всички баби най-много гордей се! Патиланска баба! Така ти се пада! Сред тия юнаци вечно ще си млада! Ура! Да живее баба Цоцолана! Ура, да живеят смехът и игрите! Като днес да бъдат всички дни честити!
И на ръце взехме баба Цоцолана, с цветя я покрихме. И пак смях и песни, пак игри чудесни...
Тъй весело мина денят патилански, драги ми Смехурко!
Поздрав най-сърдечен!

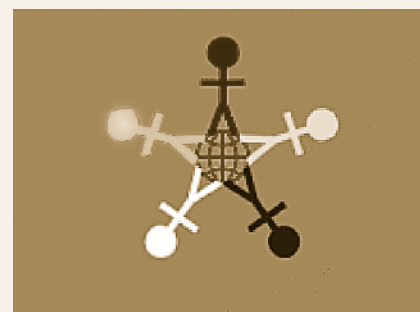
Твой приятел вечен:
Весел Патиланчо

Ден на детето

Ако природата днес подари топъл слънчев ден, тогава става двойно по-хубаво - защото в първият ден от лятото в много страни се празнува Международният ден на детето. Този празник на много хора е познат като Международният ден за защита на децата.
Ден на детето – един от най-старите международни празници. Решението за неговото честване е било прието през 1925 г. по време на Световната конференция за повишаване на благосъстоянието на децата, която се е провела в Женева. Историата не споменава нищо по въпроса защо този празник било решено да

се празнува на първи юни. Според една версия, през 1925 г., генералният консул на Китай в Сан Франциско събрал група от китайски сираци и направил в тяхна чест честване на Duanwu Festival (Фестивал на лодките-дракони), датата, на която било това събитие се оказало 1 юни. По щастлива случайност, денят съвпадна с „детската“ конференция в Женева.
Международният ден на детето има флаг. На зелен фон, символизиращ растеж, хармония, свежест и плодородие, около знака на Земята са разположени стилизирани фигури – червена, жълта, синя, бяла

и черна. Това са човешки фигури, символизиращи разнообразието и толерантността. Знакът на Земята, разположен в центъра на флага - това е символ на нашият общ дом.

До Чикаго и... напред!

Над 100 представители на родните учебни заведения в САЩ и по света участваха в срещата с министъра на образованието Сергей Игнатов и заместник-председателя на

Народното събрание Георги Пирински. Събитието бе организирано от училище „Джон Атанасов“ в Чикаго и Асоциацията на българските училища в чужбина.

Участниците във форума на Българските училища, който се състоя в колежа „Оуктън“ в Чикаго настояха Министерството на образованието да узакони училищата в чужбина.

Представители на образователните центрове зад граница настояха пред гостите от България в нормативните документи ясно да се формулират критериите, по които училищата в странство ще се лицензират в бъдеще. На форума стана ясно, че училищата извън

България функционират в правен парадокс. От една страна ги има, но от друга, според законовата разпоредба на страната, ги няма. В момента издръжката им в чужбина е

платена и се крепи на доброволен труд и частна инициатива.

„За нас България е там, където има българска общност или училище“, каза министърът на образованието Сергей Игнатов. „Съществуването на българските училища в чужбина е изключително важно, защото те запазват българщината по света и са мост, по който се осъществява съвременната мобилност“, подчерта той. Игнатов сподели, че желанието му е статут на българско училище да получат всички, които отговарят на критериите, заложили в програмата за роден език. В момента финансирането на училищата ни навън е на конкурсен принцип по програмата „Роден език и

култура“, обясни Игнатов. Ако се стигне до добра, прецизна формулировка на критериите, по които те ще работят, някои от тях ще получат статут на защитени и процент

от бюджета на държавата ще отиде за поддържането им. Министърът не скри, че е положително настроен от резултатите на срещата в Чикаго.

По българския печат

Chicagóig és... előre!

100-nál is több az USA-ban és a világ más pontjain működő bolgár iskola vett részt a Szergej Ignatov oktatási miniszterrel és Georgi Pirinszki országgyűlési alelnökkel való találkozóán. Az eseményt a chicagói John Atanasoff Iskola és a Határon Túli Bolgár Iskolák Szövetsége szervezte.

A bolgár iskolák fórumának résztvevőinek legfőbb kérése az volt, hogy az Oktatási Minisztérium ismerje el a külföldön működő bolgár iskolákat. A tanárok azt szeretnék, hogy a minisztérium dolgozza ki azokat a követelményeket, amelyek alapján a jövőben elismernék ezeket az iskolá-

kat. A fórumon kiderült, hogy a Bulgárián kívüli iskolák jogilag paradox helyzetben vannak. Egyfelől működnek és oktatnak, másfelől viszont az adott ország jogrendje szempontjából nem léteznek. Jelenleg fenntartásuk önkéntes munkán és magánkezdeményezéseken alapul.

„Számunkra Bulgária ott van, ahol van bolgár közösség vagy iskola” – mondta Szergej Ignatov miniszter. „A határon túli bolgár iskolák működése nagyon fontos, mert a segítségükkel őrizhetjük meg a bolgár öntudatot a világon, és egy olyan hidat képeznek, amelyen a modern mobilitás megva-

lósul” – hangsúlyozta. A miniszter kijelentette, hogy azt szeretné, hogy minden olyan iskola megkapja a bolgár iskola státuszát, amelyik megfelel az anyanyelvi programban lefektetett követelményeknek. Jelen pillanatban a határon túli iskolák finanszírozása az „Anyanyelv és kultúra” program keretein belül történik. A miniszter azonban nem zárta ki az állami finanszírozás lehetőségét a határon túli bolgár oktatási intézmények számára.

Forrás: Bolgár sajtó

Фокателеп броди из Европа

Развитите страни колонизират развиващите се икономически, но в същото време биват колонизирани в обратна посока културно. 40% от населението на европейската сто-

ване, когато организаторът на концерта ни в Гент се похвали, че свири с «Пешо акордеониста», а в града има български ресторанти с жива музика. А по време на вечерята в

тересно е да се свири на места, където никога не са те чували и не са запознати с подобна музика. Това е и предизвикателство, и събуждане от всекидневната рутина. В Лиеж

лица Брюксел се състои от чужденци, тяхното влияние се усеща във всичко, от гастрономията до музиката. Малко от нас знаят, че в Белгия има растяща българска колония. Представете си моето учуд-

клуба, воден от турчин с име Атила, от кухнята излязоха няколко българчета-готвачи да ме видят. Фокателеп наскоро издаде нов албум, в който отново се чуват български звуци – народната песен «Море два сте» е преработена по следния начин - <http://soundcloud.com/fokatelep/real>. Групата представи новия албум и на европейско турне през май. Основния концерт беше в най-престижната зала на Люксембург – Нюмонстерското Абатство, като финал на фестивал, представящ унгарската култура. Свирихме в Унгарския културен център в Брюксел и други различни по големина и тип клубове. Ин-

например трябваше да свирих в часовете на ранния следобед в един приятен клуб с двор и отворени прозорци. Трябваше да се приспособим към неделната атмосфера и публиката, различна от обикновените посетители на концертите ни. Турнето беше успешно, сега се готвим за летни концерти и пътешествия. На 25 юни ще представяме България на заключителното празненство на ЕУ президентството на Унгария, което ще се проведе във Френския институт. Заповядайте! www.Fokatelep.hu www.facebook.hu/fokatelep

Емил БиляРСки

A Fókatelep Európában

A fejlett országok gyarmatosítják a gazdaságilag fejlődő országokat, de ezzel egyidejűleg kulturálisan őket is gyarmatosítják. Az európai főváros, Brüsszel lakosságának 40%-a külföldi, jelenlétül a gasztronómiától a zenéig mindenben érezhető. Talán kevesen tudják, hogy Belgiumban egyre nagyobb a bolgár kolónia. Képzeld el a megrökönyödésemet, amikor a genti koncertünk szervezője eldicsekedett azzal, hogy a „tangóharmonikás Pesóval” játszik együtt, és a városban vannak olyan bolgár éttermek, ahol bolgár zenét játszanak. És a klubban elköltött vacsoránk alatt, ahova az Attila nevű török vitt el minket, a kony-

hából több sötét bőrű bolgár szakács jött ki, hogy lásson engem.

A Fókatelep nemrég adott ki egy új CD-t, amelyen ismét hallható bolgár zene, íme egy példa: <http://soundcloud.com/fokatelep/real>.

Az együttes a májusi európai turnéján mutatta be az új albumát. A fő koncertre Luxemburg legelőkelőbb koncerttermében került sor, de játszottunk a brüsszeli Magyar Kulturális Intézetben és több más klubban is. Nagyon érdekes dolog olyan helyeken játszani, ahol soha nem hallottak ilyen zenét. Ez egy olyan komoly kihívás, amely minket is felráz a napi rutinból.

A turné nagyon sikeres volt, mostantól pedig a nyári koncertekre és utazásokra készülünk. Június 25-én Bulgáriát fogjuk képviselni a magyarországi EU-elnökség záróünnepségén, amelyre a Francia Intézetben kerül sor.

www.Fokatelep.hu
www.facebook.hu/fokatelep

Biljarszki Emil

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

ДО
РЪКОВОДСТВОТО И АРТИСТИТЕ
НА ТЕАТЪР „МАЛКО ТЕАТРО“
БЪЛГАРСКИ КУЛТУРЕН ДОМ
БУДАПЕЩА

24 май 2011 г.

ДРАГИ СЪНАРОДНИЦИ!

Поздравявам ви по повод българския национален празник на Славянската писменост и култура, на почитта към делото на светите братя Кирил и Методий!

От столетия българският народ отдава заслужена почит на Светите братя с ясното съзнание, че тяхното уникално в исторически и духовен смисъл дело, е дало устойчивост на българската държава и е спомогнало за трайното разпространяване на християнската вяра. Нещо повече – делото им не само устоя на изпитанието на времето, но и се запази като здрав мост в поддържането и развитието на межкултурния и междурелигиозен диалог. Като съпокровители на Европа, обявени от папа Йоан Павел II през 1980 г., Солунските братя са и между първите вдъхновители и радетели на съвременната Обединена Европа, в която нашата Родина днес заема полагащото ѝ се достойно място.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

Радостен съм да ви поздравя от името на Министерството на културата по повод юбилейния спектакъл, посветен на 15-годишнината от основаването на единствения професионален български театър зад граница.

Впечатляващи са вдъхновението и професионализма, с които работите за развитието и съхраняването на националната култура, за развитието на съвременното театрално изкуство.

Вече петнадесет години българската общественост в Будапеща и любителите на театъра са свидетели на вашите ярки творчески постижения, които са гордост не само за българите в Унгария, но са спечелили привърженици и авторитет далеч извън пределите на общността.

Затова днес изразяваме нашето уважение към артистите, оставили частича от таланта си, енергията и сърцата си на сцената на „Малко театро“ и лично към г-жа Габриела хаджикостова, чиято изключителна активност допринася за признанието на театъра.

Приемете моите най-сърдечни пожелания за здраве, благоденствие и творческо дълголетие.

Драги сънародници,

Нека да е честит празника на Словото, на Духа, на Културата, които са в основата за съхранението на българската ни идентичност!

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК!

СИМЕОН ДЯНКОВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ
И МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

МИНИСТЪР:
ВЕЖДИ РАШИДОВ

Летен лагер в България

от 6 до 20 юли в Равда

Нощувки: на 50 м от морския бряг в триетажна сграда, стаи с 3-4 легла, с баня и тераса. Във всяка стая има телевизор и хладилник.

Хранене: Пълен пансион (закуска, обед и вечеря) в ресторант

Пътуване: с автобус

Заявки за участие могат да се направят при Милка Христова (тел.: 0630-9068451)

Idén is lesz nyári tábor Bulgáriában

július 6-tól 20-ig Ravdán.

Сzállás: a tengerparttól 50 m-re, háromemeletes épületben, 3-4 ágyas, fürdőszobás, teraszos szobákban. Minden szobában van TV és hűtőszekrény.

Étkezés: Teljes panzió (reggeli, ebéd és vacsora) étteremben.

Utazás autóbusszal.

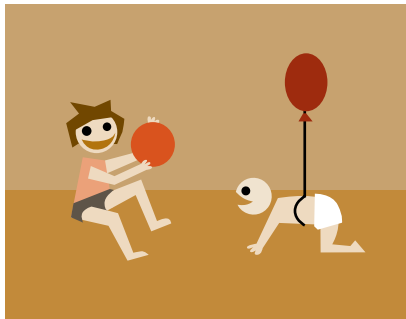
Jelentkezni lehet Hrisztova Milkánál (tel.: 06-30-9068451).

Денят на детето

ще бъде отпразнуван на 11 юни 2011 г. (събота) от 10 часа в Българската детска градина (1062 Будапеща, ул. Байза 44) със състезания, игри, приказки, разучаване на песни, почерпка за децата и изненади

Организатори:

Българското републиканско самоуправление, Фондация Про скола булгарика, Малко театро и Българското самоуправление в VI и XV район

Gyereknapi ünnepség

2011. június 11-én (szombaton) 10 órától a Bolgár Óvodában (1062 Budapest, Bajza u. 44.)

vetélkedők, játékok, mesék, daltanulás, gyerekkoktél, meglepetések

Szervezők: Bolgár Országos Önkormányzat, Pro Schola Bulgarica Alapítvány, Malko Teatro, VI. és XV. kerületi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat

Поради липса на място обявите са публикувани в съкратен вид. Цялата информация може да ви бъде изпратена по имейл. Обърнете се към редактора: bulveszt@gmail.com

Редакцията си запазва правото да редактира и съкращава получените материали.

Материали не се връщат.

Пишете ни:

bulveszt@gmail.com

Издание на Българското републиканско самоуправление, 1093 Будапеща, ул. Лония 41

Редакция
Андреа Генат, Моника Тютюнкова,
Светла Кьосева (главен редактор)
Отговорен издател
Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Министерство на държавната администрация и правосъдието, СБС и на Българските самоуправления в II, IV, V, VIII, IX, XIII, XIV, XV, XVI, XXI и XXIII район на Будапеща и във Фелшьоожолца, Печ, Сегед, Халастелек, Дунахараста, Дунакеси, Лорев, Мишколш, Дебрецен, Сигетсентмиклош, Ерд и Естергом.

BOLGÁR hírek

Bolgár Országos Önkormányzat
(1093 Budapest, Lónyay u. 41) kiadványa

Szerkesztőbizottság
Kjoszeva Szvetla (főszerkesztő),
Genát Andrea,
Tyutyunkov Mónika
Felelős kiadó
Muszev Dancso

Megjelenik a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a FBÖ és a II., IV., V., VIII., IX., XIII., XIV., XV., XVIII., XXI. és XXIII. kerületi, valamint a Felsőszolcai, a Pécsi, a Szegedi, a Halásztelki, a Dunaharaszti, a Dunakeszi, a Lórévi, a Miskolci, a Debreceni, a Szigetszentmiklósi, az Érdi és az Esztergomi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat támogatásával.

ISSN 14163098

MS Mester Stúdió, iGlobe Nyomda

Magyarországi Bolgárok Egyesülete

1097 Bp., Vágóhid u. 62.
tel.: 216-6560

Bolgár Országos Önkormányzat

1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4210

Fővárosi Bolgár Önkormányzat

1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4211

Bolgár Köztársaság Nagykövetsége

1062 Bp., Andrássy út 115.
tel.: 322-0836, 322-0824

Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Pravosz-láv Templom

1097 Bp., Vágóhid u. 15.
tel.: 06-30-496-4997

Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskola

1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4210

Bolgár Kulturális Intézet

1061 Bp., Andrássy út 14.
tel.: 269-4246

Hrisztó Botev Bolgár-Magyar Általános Iskola és Gimnázium

1062 Budapest, Bajza u. 44.
tel.: 474-0536, 474-0537

Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda

1062 Budapest, Bajza u. 44.
tel.: 06 20 250-7339

Carevec Étterem és Hotel Rila

1097 Bp., Vágóhid u. 62.
tel.: 216-1797 és 216-1621

május • май

MŰSOR • ПРОГРАМАТА

4, Erzsébet tér	15.00	Летен Сити-фестивал с участието на Янтра и Право
4, Bolgár Iskola, Bajza u. 44.	11.00	Nyári City Fesztivál a Jantra táncegyüttessel és a Pravo zenekarral
5, Babér utcai templom előtti tér	14.00	Възпоменателна среща в Българското училище по повод неговото закриване
10, Ady Endre Művelődési Ház	17.00	Öregdiákok találkozója a Bolgár Iskolában az iskola bezárása alkalmából
11, Bolgár Iskola, Bajza u. 44.	10.00	Фестивал на националностите в XIII район на Будапеща
12, Kiskőrös, Petöfi ház	9-17	Nemzetiségi Fesztivál a XIII. kerületben
15, Kobuci kert	20.00	Изложба на Капка Кънева, илюстратор на детски книги
18, Millenáris Park	13.00	Kapka Kaneva gyerekkönyv-illusztrátor kiállítása
21, Kobuci kert	20.00	Ден на детето
24, Fertőd	19.00	Gyereknep
25, Francia Intézet	20.00	Закриване на учебната година в Българското училище за роден език пред паметника на Иван Вазов
		A Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskola évváró ünnepsége az Ivan Vazov- emlékműnél
		Фокателеп концерт
		Fókatelep-koncert
		Ден на II район (Янтра)
		Kerület Napja a II. kerületben (Jantra)
		THE BALKAN CONSORT
		The Balkan Consort
		БУЛФЕСТ лято
		Bulffest Nyár
		Концерт на Фокателеп на заключителното празненство по случай унгарското председателство на ЕС
		A Fókatelep együttes koncertje a magyar EU-elnökség záróünnepségén

E-mail

Българското републиканско самоуправление създаде списък с e-mail адреси, чрез който вече разпратихме информация за някои програми на всички, които са включени в него.

Всеки, който желае да получава известия по e-mail, може да изпрати своя адрес на bolgonk@bul.hu.

Elindult a Bolgár Országos Önkormányzat e-mail levelezőrendszere, amelyen keresztül már több programról tájékoztattuk mindazokat, akik szerepelnek a listánkon.

Kérjük, hogy aki szeretne e-mailben értesítést kapni a rendezvényeinkről, küldje el az e-mail címét a bolgonk@bul.hu címre.

A rendezők a műsorváltozás jogát fenntartják. Az aktuális programról tájékozódjon a www.bolgarok.hu weboldalon
Организаторите си запазват правото за промени в програмата. За актуалните събития можете да се информирате на www.bolgarok.hu
Цена: 150 форинта • Ára: 150 Ft